

Ulaganje u investicijsko zlato

mr. sc. **Silvija Pretnar Abičić**

Pojam investicijskog zlata definiran je s poreznog aspekta, propisima vezanim za porez na dodanu vrijednost, te je s aspekta PDV-a potrebno primijeniti posebni postupak oporezivanja investicijskog zlata. Skrećemo pozornost da ne postoji zaseban računovodstveni standard koji definira investicijsko zlato, kao niti računovodstveni tretman ulaganja u investicijsko zlato. Autorica u članku navodi problematiku računovodstvenog tretmana ulaganja u investicijsko zlato, kao i moguća rješenja.

1. Uvod

Pojam investicijskog zlata definiran je odredbama čl. 113. Zakona o porezu na dodanu vrijednost¹ pa se sukladno Zakonu o PDV-u investicijskim zlatom smatra zlato koje zadovoljava sljedeće uvjete:

- 1) zlato u obliku poluga ili pločica**, težina koje su prihvaćene na tržištu plemenitih metala, čistoće jednake ili veće od 995 tisućinki, bez obzira je li predstavljeno vrijednosnim papirima ili nije,
- 2) zlatne kovanice:**
 - a) čistoće jednake ili veće od 900 tisućinki,
 - b) iskovane poslije 1800. godine,
 - c) koje trenutno jesu ili su bile zakonsko sredstvo plaćanja u državi podrijetla i
 - d) koje se uobičajeno prodaju po cijeni koja ne prelazi više od 80% vrijednosti zlata na otvorenom tržištu, sadržanog u kovanicama.

Monetarno zlato ne smatra se investicijskim zlatom, što proizlazi iz odredbe čl. 192. Pravilnika o porezu na dodanu vrijednost², a također se smatra da se zlatne kovanice ne prodaju u numizmatičke svrhe.

Potrebno je pratiti i objave Europske komisije, s obzirom da Europska komisija svake godine u Službenom listu Europske unije objavljuje popis zlatnih kovanica koje se u svim državama članicama smatraju investicijskim zlatom (čl. 192. st. 2. Pravilnika o PDV-u).

Investicijsko zlato uređeno je i Provedbenom uredbom Vijeća (EU) br. 282/2011 od 15. ožujka 2011. o utvrđivanju provedbenih mjera za Direktivu 2006/112/EZ o zajedničkom

sustavu poreza na dodanu vrijednost³. Kako bi se osiguralo jednako postupanje prema gospodarskim subjektima, Provedbena uredba

- 1 Zakon o porezu na dodanu vrijednost (Nar. nov., br. 73/13-39/22); nadalje Zakon o PDV
- 2 Pravilnik o porezu na dodanu vrijednost (Nar. nov., br. 79/13-41/22); nadalje Pravilnik o PDV
- 3 Provedbena uredba Vijeća (EU) br. 282/2011 od 15. ožujka 2011. o utvrđivanju provedbenih mjera za Direktivu 2006/112/EZ o zajedničkom sustavu poreza na dodanu vrijednost; dostupno na: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/PDF/?uri=CELEX:32011R0282&from=pt, 06.09.2022.](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/PDF/?uri=CELEX:32011R0282&from=pt, 06.09.2022.;); nadalje Provedbena uredba

u Prilogu III. navodi težine za investicijsko zlato koje su prihvaćene na tržištu plemenitih kovina (odnosno jedinice i težine kojima se trguje na tržištu zlata), te utvrđuje zajednički datum za utvrđivanje vrijednosti zlatnika.

Jedinice i težine su kako slijedi:

Jedinica	Težine s kojima se trguje
Kg	12,5/1
Gram	500/250/100/50/20/10/5/2,5/2
Unca (1 oz = 31,1035 g)	100/10/5/1/1/2/1/4
Tael (1 tael = 1,193 oz)	10/5/1
Tola (10 tola = 3,75 oz)	10

2. Pravila oporezivanja investicijskog zlata

U vezi s transakcijama s investicijskim zlatom primjenjuje se posebni postupak oporezivanja sukladno čl. 113.-117. Zakona o PDV-u i čl. 192.-193. Pravilnika o PDV-u. U tom kontekstu, za transakcije s investicijskim zlatom poseban postupak oporezivanja odnosi se na oslobođenje od oporezivanja PDV-om, međutim porezni obveznik u određenim situacijama može primijeniti i pravo izbora na oporezivanje.

2.1. Oslobođenje od plaćanja PDV-a

Prema odredbama čl. 114. Zakona o PDV-u, PDV-a je oslobođeno sljedeće:

- 1) isporuka, stjecanje unutar Europske unije i uvoz investicijskog zlata**, uključujući investicijsko zlato u obliku potvrda o pojedinačnoj ili skupnoj pohrani zlata, ili zlato kojim se trguje preko računa za trgovanje zlatom, uključujući zajmove u zlatu i zamjene sa zlatom (swap poslove) koji uključuju pravo vlasništva ili potraživanja u vezi s investicijskim zlatom, kao i transakcije u vezi s investicijskim zlatom koje uključuju ročni-

ce i terminske ugovore čiji je rezultat prijenos prava vlasništva ili prava potraživanja u vezi s investicijskim zlatom,

- 2) **usluge posrednika** koji djeluju u ime i za račun druge osobe ako posreduju u isporuci zlata za svoga nalogodavca.

2.2. Pravo izbora na oporezivanje

Sukladno čl. 115. Zakona o PDV-u postoji mogućnost izbora, odnosno pravo izbora na oporezivanje transakcija s investicijskim zlatom. Naime, pravo izbora za oporezivanje isporuka investicijskog zlata koje porezni obveznik obavlja drugim poreznim obveznicima imaju:

- 1) porezni obveznik koji proizvodi investicijsko zlato ili pretvara zlato u investicijsko zlato;
- 2) porezni obveznik koji u okviru svoje djelatnosti isporučuje zlato za industrijske potrebe (zlato u obliku poluga ili pločica, čl. 113. st. 1. toč. 1. Zakona o PDV-u) drugom poreznom obvezniku.

U slučaju kada se prethodno navedeni porezi obveznici/isporučitelji odluče za oporezivanje isporuka investicijskog zlata, tada pravo na izbor za oporezivanje ima i posrednik za usluge iz čl. 114. toč. b) Zakona o PDV-u.

Bitno je za napomenuti da porezni obveznik iz čl. 115. st. 2. Zakona o PDV-u, koji u okviru svoje djelatnosti isporučuje zlato za industrijske potrebe, kao i posrednik iz čl. 114. toč. b) Zakona o PDV-u imaju pravo izbora za oporezivanje isporuka investicijskog zlata uz uvjet da o tome prethodno obavijeste nadležnu ispostavu Porezne uprave (čl. 193. st. 1. Pravilnika o PDV-u). U tom slučaju, pravo na oporezivanje isporuka investicijskog zlata počinje od prvog dana mjeseca nakon mjeseca u kojem je porezni obveznik obavijestio nadležnu ispostavu Porezne uprave (čl. 193. st. 2. Pravilnika o PDV-u). Kao što je vidljivo, ovaj uvjet nije propisan za poreznog obveznika iz čl. 115. st. 1. Zakona o PDV-u koji proizvodi investicijsko zlato ili pretvara zlato u investicijsko zlato.

Nadalje, u skladu sa čl. 115. st. 4. Zakona o PDV-u, porezni obveznik koji vrši isporuku:

- a) zlatnog materijala ili zlatnih poluproizvoda čistoće 325 tisućinki ili veće, ili
- b) investicijskog zlata kod kojeg se primjenjuje pravo izbora za oporezivanje (za poreznog obveznika koji proizvodi investicijsko zlato ili pretvara zlato u investicijsko zlato, sukladno čl. 115. st. 1. Zakona o PDV-u,)

primijeniti će prijenos porezne obveze na primatelja.

Prema tome, ako se porezni obveznik ne odluči na oporezivanje transakcija s investicijskim zlatom, na isporuke će se primijeniti oslobođenje od plaćanja PDV-a iz čl. 114. Zakona o PDV-u.

2.3. Pravo na odbitak pretporeza

U pravilu, prema odredbama čl. 58. st. 4. Zakona o PDV-u, porezni obveznik ne može odbiti pretporez sadržan u računima za primljena dobra i obavljene usluge što ih koristi za isporuke dobara i obavljanje usluga iz čl. 114. Zakona o PDV-u. Prema tome, za isporuke iz čl. 114. Zakona o PDV-u koje su oslobođene plaćanja PDV-a u tuzemstvu, kao i za takve isporuke u inozemstvu koje bi bile oslobođene PDV-a da su obavljene u tuzemstvu, porezni obveznik načelno nema pravo na odbitak pretporeza. Međutim, čl. 116. Zakona o PDV-u propisane su određene iznimke od tog pravila.

Naime, u skladu sa odredbama čl. 116. st. 1. Zakona o PDV-u, u slučaju da je isporuka investicijskog zlata oslobođena PDV-a, porezni obveznik ima pravo na odbitak PDV-a koji je platio ili mu je obračunan za:

- a) investicijsko zlato koje mu je isporučila osoba koja je izabrala oporezivanje prema čl. 115. st. 1. i 2. Zakona o PDV-u,
- b) nabavu ili stjecanje unutar Europske unije ili za uvoz zlata, osim investicijskog zlata, koje je sam obavio, a koje je porezni obveznik ili netko u njihovo ime naknadno pretvorio u investicijsko zlato,
- c) usluge koje su mu obavljene, a koje se sastoje od promjene oblika, težine ili čistoće zlata, uključujući i investicijsko zlato.

Također, sukladno čl. 116. st. 2. Zakona o PDV-u, porezni obveznik koji proizvodi investicijsko zlato ili zlato pretvara u investicijsko zlato, ima pravo na odbitak PDV-a koji je platio ili mu je obračunan za isporučena ili stečena dobra unutar Europske unije, uvezena dobra ili obavljene usluge u vezi s proizvodnjom ili pretvaranjem tog zlata, kao da je njegova sljedeća isporuka toga zlata, koja je oslobođena PDV-a prema čl. 114. toč. a) Zakona o PDV-u, oporeziva.

3. Vođenje evidencija i čuvanje dokumentacije

Porezni propisi nalažu obvezu izdavanja računa i vođenje evidencije o transakcijama s investicijskim zlatom, međutim Zakon o PDV-u niti Pravilnik o PDV-u detaljnije ne propisuju oblik i sadržaj takve evidencije. Međutim, svakako da porezni obveznik mora voditi računa o tome da se evidentiranje transakcija s investicijskim zlatom temelji na urednim i vjerodostojnim knjigovodstvenim ispravama kako bi se mogli osigurati potrebni podaci. Znači kako porezni obveznik može sam odrediti sadržaj tih evidencija, te u nastavku dajemo mogući primjer evidencije o transakcijama s investicijskim zlatom.

Poduzetnik d.o.o.
Zagreb, Duga ulica 225
OIB: 78996311654

Evidencija o transakcijama s investicijskim zlatom u 2022. godini

Nabava investicijskog zlata

Broj računa	Datum izdavanja	Naziv dobavljača	Adresa dobavljača	OIB ili PDV ID br.	Opis zlata	Količina zlata	Vrijednost zlata

Prodaja investicijskog zlata

Broj računa	Datum izdavanja	Naziv kupca	Adresa kupca	OIB ili PDV ID br.	Opis zlata	Količina zlata	Vrijednost zlata

Odredbe čl. 117. Zakona o PDV-u propisuju da porezni obveznik mora izdavati račune i voditi evidenciju o transakcijama s investicijskim zlatom i čuvati podatke o tome, uključujući i podatke o identitetu kupca, u rokovima propisanim Općim poreznim zakonom.

Za isporuke investicijskog zlata potrebno je ispostaviti račun. Račun koji se izdaje drugom poreznom obvezniku ili pravnoj osobi koja nije porezni obveznik treba sadržavati podatke iz čl. 79. Zakona o PDV-u. Osim tih elemenata, račun obvezno mora sadržavati i sljedeće podatke (čl. 193. st. 3. Pravilnika o PDV-u):

- 1) opis isporučenog zlata,
- 2) za zlato u obliku štapića ili pločica: oblik, težinu i čistoću, i druga svojstva (uključujući oznaku vlasništva, žig i serijski broj, ako postoji),
- 3) za zlatne kovanice, vrste kovanica, država podrijetla i izjava da zlatne kovanice jesu, odnosno nisu na popisu zlatnih kovanica iz čl. 192. Pravilnika o PDV-u.

4. Računovodstveni tretman investicijskog zlata

Ulaganje u investicijsko zlato nije računovodstveno uređeno posebnim standardom, niti HSFI-om niti MSFI-om. Stoga, kako bi se izabrala najprimjerenija računovodstvena politika vezana uz transakcije ulaganja u investicijsko zlato, potrebno je pažljivo razmotriti karakteristike same transakcije, odnosno ciljeve ulaganja u investicijsko zlato. U tom kontekstu, smatra se da se ulaganje u investicijsko zlato primarno provodi radi očuvanja vrijednosti, odnosno ostvarenja zarade od porasta njegove tržišne vrijednosti.

Skrećemo pozornost da zlato ne zadovoljava definiciju financijskog instrumenta, stoga se ne mogu primijeniti odredbe MSFI-a 9 – *Financijski instrumenti*, niti MRS-a 32 – *Financijski instrumenti: prezentiranje*, odnosno HSFI-a 9 – *Financijska imovina*. Naime, financijski instrument je svaki ugovor temeljem kojeg nastaje financijska imovina jednog poduzetnika i financijska obveza ili vlasnički instrument drugog poduzetnika. Budući da financijski instrument proizlazi iz ugovornog aranžmana, a kod zlata takvog ugovornog angažmana nema, zlato se ne može tretirati kao ulaganje u financijsku imovinu.

Neka pitanja računovodstvenog tretmana ulaganja u investicijsko zlato predmet su razmatranja na javnim radnim sastancima EEG-a (*Emerging Economies Group*) te sadrže preliminarna stajališta, s ciljem predlaganja Odboru za međunarodne računovodstvene standarde (*International Accounting Standards Board*, IASB) da razmotri problematiku kako bi se definirao standard i detaljnije upute vezano uz ovu vrstu transakcija. Identificirane su tri moguće aktivnosti postavljanja standarda koje bi IASB mogao poduzeti u vezi s rješavanjem ove problematike. Isto tako, moguće je da nakon provedenog dodatnog istraživanja, IASB odluči ne poduzeti nikakve daljnje aktivnosti.

Predlažu se sljedeća rješenja⁴:

- 1) kako bi se adresirale stavke koje se drže u svrhu ulaganja, IASB bi mogao razmotriti razvoj novog standarda koji je donekle sličan MRS-u 25 - *Računovodstvo ulaganja*, koji je povučen 2001. godine. MRS 25 sadržavao je zahtjeve i odredbe vezano uz ulaganja u financijske instrumente, ulaganja u nekretnine i ostalu nefinancijsku imovinu. Stoga se predlaže da se razmotri definiranje novog standarda koji bi definirao što se smatra imovinom koja se drži za investicijske svrhe (prije svega radi povećanja tržišne vrijednosti imovine) te koji bi sadržavao zahtjeve i odredbe vezano uz priznavanje, mjerenje, prestanak priznavanja i objavljivanje za ostalu nefinancijsku imovinu. Osnova mjerenja po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka pružila bi najkorisnije informacije ulagačima o takvim ulaganjima. Za one stavke za koje ne postoji aktivno tržišne mjerenje bi bilo po trošku (ili procijenjenoj raspoloživoj vrijednosti ako je niža od troška).
- 2) definiranje karakteristika transakcija u okviru pojedinih računovodstvenih standarda, što bi rezultiralo izmjenom opsega

pojedinih postojećeg standarda kako bi se unutar njegovog opsega uključile transakcije ili stavke koje imaju određene karakteristike.

- 3) pružanje pomoći subjektima da razviju vlastite računovodstvene politike za transakcije koje nisu unutar opsega nekog računovodstvenog standarda (sukladno zahtjevima toč. 10-12. MRS-a 8 - *Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i pogreške*). U tom kontekstu, predlaže se da se za transakcije koje uključuju stavke koje se drže u svrhu ulaganja, primjene relevantni zahtjevi MRS-a 40 koji se odnose na slične ili povezane stavke. Dakle, predlaže se, na odgovarajući način, primijeniti zahtjeve iz MRS-a 40 na stavke koje se drže u svrhu ulaganja.

Uzimajući u obzir prethodno predložena rješenja i trenutne mogućnosti, sukladno odredbama toč. 3.17. HSFI-a 3 - *Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i pogreške*, u slučaju kada ne postoji HSFI primjenjiv na transakciju i druge događaje, menadžment će pri sastavljanju i primjenjivanju računovodstvenih politika prosuditi i izabrati one računovodstvene politike koje osiguravaju:

- a) informacije koje su važne i potrebne korisniku pri donošenju ekonomskih odluka,
- b) pouzdane informacije tako da financijski izvještaji:
 - i) vjerno predočuju financijski položaj, financijsku uspješnost i novčane tokove poduzetnika,
 - ii) odražavaju ekonomsku bit transakcija, drugih događaja i uvjeta, a ne samo zakonsku formu,
 - iii) budu neutralni i nepristrani,
 - iv) budu temeljeni na opreznosti, i
 - v) potpuni su u svim važnim aspektima.

U takvim okolnostima, prilikom prosuđivanja koja računovodstvena politika je najprimjerenija, menadžment će razmotriti primjenjivost sljedećih izvora:

- 1) **zahtjeve i upute** u Hrvatskim standardima financijskog izvještavanja **koji obrađuju slična ili povezana pitanja**,
- 2) definicije, kriterije priznavanja i koncepte mjerenja imovine, obveza, kapitala, prihoda, rashoda i rezultata poslovanja iz Okvira Hrvatskih standarda financijskog izvještavanja,
- 3) zahtjeve i upute sadržane u Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja, i
- 4) svu drugu stručnu literaturu i dobru praksu drugih subjekata ako je u skladu s prethodnim točkama.

Za obveznike primjene MSFI-a, gore navedeno je na isti način uređeno u toč. 10.-12. MRS-a 8, te se dodatno navodi da uprava također može razmotriti najnovije objave drugih tijela koja kreiraju standarde i koja koriste sličan konceptualni okvir za razvijanje računovodstvenih standarda, drugu stručnu literaturu i prakse prihvaćene u određenim djelatnostima, u obimu u kojem to nije u suprotnosti s MSFI-jevima ili Konceptualnim okvirom financijskog izvještavanja.

Prema tome, potrebno je razmotriti karakteristike ulaganja u investicijsko zlato, a neke od karakteristika su kako slijedi:

- 1) ima neodređeni vijek trajanja;
- 2) njegova fer vrijednost ima tendenciju povećanja tijekom vremena;
- 3) glavna svrha je očuvanje vrijednosti, odnosno ostvarenje dobitaka od povećanja vrijednosti zlata. Stoga je ulaganje u investicijsko zlato dugoročnog karaktera te se zbog stalnog rasta cijena zlata rijetko se prodaje.

Uzimajući u obzir navedeno, te razmatrajući zahtjeve i upute ostalih računovodstvenih standarda koji obrađuju slična ili povezana pi-

4 Detaljnije u AP2: Commodity loans and related transaction, May 2018, dostupno na: <https://www.ifrs.org/content/dam/ifrs/meetings/2018/may/eeg/ap2-commodity-loans-and-related-transactions.pdf>, 07.09.2022.

